

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četrlet 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za polleta 1 gold. 80 kr., za četrlet 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 8. mal. travna 1870.

List 14.

Duša Jezusu.

Brez tebe, Jezus, sem zgubljena.

Brez tebe, Jezus! sem zgubljena;
Brez Tebe ni mi moč živeti,
Ak tvoja milost mi ne sveti,
V tamnici smertnega sem plena.

Brez tebe, moj Pastir presveti!
Zgubim le v greha se gošave,
Sem rop vsake koj skušnjave,
Ki iše v pekel me požreti.

Brez tebe, Jezus, vir resnice!
Serce ne more se ustavljati
Sovragom, več jih ne zmagvati,
Ki polni so zvijač, krivice.

Brez tebe, Darovavč življenja!
Življenje moje je pretužno,
Obupljivo, v verigah sužno;
Na robu brezna pogubljenja. —

Brez tebe, o Ljubezen večna!
Brez tebe, Jezus serčno-mili!
Sem revna duša v strašni sili,
Zmed vsih stvari, naj bolj nesrečna.

Ne pusti, prosim te, nikoli
Od tebe se ločiti meni,
Z vezjo ljubezni me okleni,
Za zvesto služnjo me izvoli.

Pohlevno prosim, z mano bodi!
Sej bodem vdana ti ovčica;
Premilo v me obrni lica
Zmed svoje čede me ne spodi!

Dodeli mi, da tebi služim,
Da svet ne vjame me v mreže;
In ko se truplo v grob vleže,
Naj s tabo, Jezus, tam se združim. —

Radoslav.

Romanje v Marijno-Celje.

(Dalje.)

Kakor človek sploh že ljubi premenjanje v naravi, tako sva tudi jest in moj tovarš pozdravila zopet zeleno obraščeno okolico, v katero naju je bila pripeljala pot, ter sva stopila iz divje pečinske soteske. Kmali sva prišla do nekoliko hiš; kliče se kraj: „St. Klemens in der Frein.“ V gostilnici je bilo ravno k peki zakurjeno; pogreti in tudi posušiti sva se zamogla. Dobila sva tu prav postrežne ljudi, katerim se pozna, da veliko občijo z gospodo. Pomudila sva se bila blizu ure. Od tod se razstéza gorata dolina proti zapadu in sega neki tje do Marija-celjskih fužin. Gozdi in tudi stanovališča letod so bojé vsi fužinska lastnina; dervarji imajo za čas dela le po hišah in kočah prosto stanovanje. Tudi dobri ko-

lovci se vije skoz omenjeno dolino, pa midva s tovaršem sva šla le kake pol ure po njem, potem pak okrenila pri nekem križu na desno vkreber skozi gosti smrekov gojzd čez zmerno višino, imenovano „über den Sattel.“ Minulo je bilo pretekli mali Šmaren 12 lét, ko sem popotval po ravno tej stezi in v tem gozdu, in sicer tudi v tovaršiji z dobrim prijateljom B—. Ali takrat nama je bilo drugač napilo. Zasačila naju je bila na višini gosta tmina; zgrešila sva bila stezo, in že sva se bala, da bova móгла sredi hoste pod prostim nebom prenočiti. Že so bili potekli pobratimu B—. žigalčki, s katerimi sva si od časa do časa posvetila, iskaje prave poti; k sreči sva bila pa zaslišala v daljavi nekaj ljudi, ktere sva zaklicala in so nama bili pokazali pot do bližnje gostilnice. Danes nisva imela z mojim tovaršem S. tacega strahu prestat, temuč korakala sva, čeravno po zelo blatnati stezi, vendar dosti urno naprej. Vesela sva bila, vsaj je bil dež odjenjal. Precej dolgo sva hodila, preden sva dospela na verh visine, in potem šla sva ob podnožju visocega gorovja (ki vzdiguje se k desni) po planinskih senožetih in gojzdnih črtih*) naprej. — Mnogo lepih v drevorednih verstah nasajenih mladih smrečic na ti višini kazalo je veliko skerb tukajšnjih gojzdnih posestnikov, da ni jim le za to, da bi oni uživali lesovje, temuč da bi zapustili up hitrejšega lesnega zaroda tudi naslednikom. Škoda, da se marsikje vse drugač godi! — Tolkla in tolkla sva skoraj brez konca in kraja, preden sva stopila zopet na povoženo cesto. Štela sva se že srečna, da bila sva zopet na redni cesti; zakaj steza ostane steza in je že marsikoga pripeljala na krivo pot. Cesta pelje po dovolj rodovitni dolini nadalje; pa vkljub mnogim človeškim stanovališčem, ki so ob cesti in po bližnjih homcih in brežuljkih nasejane, je bil le redko kaki človek viditi. In če sva še ktereга srečala ter ga — prav po šegi trudnih romarjev — vprašala: Kako daleč je še do Marije-Celja? nama je vsaki skor enako, ali pa še večjo daljo napovedal, kakor njegov sprednik. Kakor pa, hvala Bogu! na svetu nobena reč vedno ne terpi, se je tudi najno popotvanje poslednjič nagnilo k kraju. Prišla sva konec dolgočasne doline do stremega klanca, po katerem se cesta na viš popne. Verh njega se ovije pot okoli gojzdnega griča, vzvišena gorska dolina, opasana od visokih gor, se vnovič odpre, peljaje tje okoli gričnatega ovinka, — še ene korake: in tristolpna, z visoko kupljo kronana cerkev in terg Marija-celjski razširil se je meni in tovaršu pred očmi. Do konca utrudena, vendar pa veselega čutja korakala sva proti zaželenemu kraju, in bilo je ravno

*) Beseda „črt“ pomeni pri nas po Gorenskem na novo izsekani in še ne zaraščeni oddelek gojzda. Janežičev slovar nima te besede v tem pomenu; bo jo li imel Wolf-ov, ne vem. Pis.

okoli dveh popoldne, ko skončava 11urno dnino svojega današnjega popotovanja. Po šegi romarjev peljali so naju koraki najini naravnost proti cerkvi, da bi po slovenski navadi počastila Kraljico vsih gospostev rajskih, vsih rodov zemeljskih. —

Kdor „Danico“ bere, gotovo rad sliši tudi kaj od lepих cerkvá. Takim ponudim sicer pomanjkljivi, pa vendar po zmožnosti natančni popis svetišča, v katerem je že na milijone in milijone pobožnih romarjev od svitelega cesarja do naj ubožnišega siromaka vneto in zaupljivo molilo. Kakor bomo nekoliko še iz naslednjega popisa razvidili, smé se ravno Marijno-Celje imenovati „romarski kraj kronanih glav“; zakaj malo kaka Božja pot v celi Evropi je tolikokrat od vladarjev ali njihovih visokih sorodnikov obiskana in tudi z dragocenimi spominki obdarovana, kakor ravno le-ta.

Velikanska cerkev Marija-celjska stoji ob izhodni strani obširnega terga, ki ima enako ime. Opasana je s starim pokopališčnim zidom in pripelje romarja ob sprednji cerkveni strani 38 širokih stopnic (ki merijo vse skupaj 3 sežnje in pol visokosti) na precej obširni prostor, vsredi ktereга se mu kaže prekrasno lice slavne Marijanske božje potne cerkve. Trije vstrični stolpi kinčajo ga, izmed katerih srednji, v gotični obliki krit, nad 44 sežnje kupi visoko v višnjeve zrake in stranska dva mogočno nadkriljuje. Strani velikih cerkvenih vrat stražita dva iz svinca vlitá kipa moške visokosti, ob desni kip Henrika, mejnega grofa Moravskega, in ob levi kralja Ludovika Ogerskega. Obadva kipa nosita v rokah podobe, ki segajo v zgodovino le-te cerkve. Prestopivši cerkveni prag razprostró se nam pred očmi obširni prostóri veličastnega, 46 sežnje dolgega in 16 sežnje širokega svetišča Marije Kraljice nebeške, svetišča, kakor se enakih le malo vidi. Akoravno je vtis o pogledu tega sprelepega hrama Božjega neizrekljiv, vendar prvi pogled naš veljá, in prvi koraki peljejo nas do ne ravno visoke kapele, ki stoji prostó ravno ob sredi cerkve, in v kateri se nahaja milostni altar nebeške pomočnice Marije. Kdor bi tu pred njim ne molil, kdor bi tu ne prosil, kdor bi tu začudenja ne stermel, ta ni živ, ampak lesen, ali pa vsaj nejeverník v pravem pomenu besede. Cela sprednja stran te kapele od tal do oboka je zagrajena s prekrasno sreberno ograjo — 400 mark (liber) tehta ta ograja, — ktero je bila darovala slavna cesarica Marija Terezija Marija-celjski cerkvi v spominski dar o šesti stoletnici 1757. Letá ograja pa je tudi — bi rekel — vredno in dragoceno zagrinjalo še veliko dragocenejšega Marijnega altarja, ki stoji v svetotemni, višnjevo pobarvani, z zlatimi zvezdami nakičeni kapeli. Sreberni altar milostne Matere Marije obdaja 12 na koncéh bogato pozlačenih stebričev, na ktere se opira vzvišena altarna kuplja. Oblaki iz srebra, in dragoceni angelski kipi kinčijo omenjenih 12 stebričev; in zopet na srebernih oblakih slonivši vzdiguje se krasni baldahin, pod katerim ima svoje tolažbe in milosti polno stanovanje v dragocene oprave*) zagernjena Marijna podoba, ktere glava je z zlato krono, čelo deteta Jezusa pa z dragocenimi kamni in biseri bogato olepšana. Mariin kip sam je ravno taisti, ki se časti tu že 712 lét. Izrezljan iz lipovine je visok 18 palcev, sedeč na stoliču. Marija ima Dete Jezusa v naročju, opiraje ga z desno roko, z levo pa ponujoča mu hrušico. Dete Jezus pa moli

Materi nasprotno jabelče. Vkljub visoke starosti so menda prvotne barve in zlatnina na kipu še prav dobro razločljive; se vé, da zakrito je to razun obrazov po večjem od dragocenih oblačilic. K popisu altarnih dragocenost naj dodam še to, da tudi antependium njegov je srebern, in tehta 200 liber; tudi 6 od cerkve kupljenih srebernih svečnikov je velike vrednosti. Pa tudi bližnja okolica te kapele nosi glasno-govoreče znamenja, kako naj višji stanovi človeške družbe častijo Marijo in zlasti njen dom Celjski. Ko posebni kinč služita ji dva sreberna angelja (težka 47 liber) z lilijami, ki stojita ob stranéh kapele. Dar sta rajnega kneza Fil. Lobkovic a. Velika svetilnica, ki visi pred milostnim oltarjem in nosi obliko osmerih pozlačenih serc, je težka 31½ liber, ter je zopet dar svite rajne cesarice Marije Terezije. Zraven tega obdaja kapelico še mnogo druge zale in bogate oprave, in človek bi vse to le v spominu zamogel ohraniti, ako bi namest molitve šel s papirjem in svinčnikom od reči do reči in bi vse sproti popisal. V samem spominu toliko obilnost sprelepih in dragocenih oprav obderžati je nemogoče. —

Tri mesece na Jutrovem.

XLVIII.

(Popotvanje ob gornji strani galilejskega jezera. Magdala. Golobja dolina in Ma'anovičev grad. Korozajn. Betsajda. Telhum ali Kapernaum. „Anathema“ čez nekdanje „liberalce.“ Podertine kaper-naumske. Prihod v Safed.)

Osmega majnika sem že o ½5 zadnjikrat maševal v cerkvi sv. Petra v Tiberii. Sedaj nam je bila nastopiti čisto nova, pa silo znamenita pot k Jordanovim vrom v Bantias in od ondod dalje proti Damasku mem snežnika vélikega Hermona. Pervi dan smo imeli priti do Safeda, ki je visoko v hribih proti severo-zahodu od tiberjaškega jezera.

Kolika revšina je v sedanjem judovskem gnezdu Tiberii, se vidi tudi od tod, da naš turški spremljavec ni nikjer dobil ovsa ali druge poštene kerme za konje. Serčno zahvalivši in poslovivši se s priljudnim o. Bernardom smo tedaj potem na lačnih konjih odjezdili ob genezareškem jezeru proti Kafarnavmu. Ob 8 smo šli mem Magdale (Medždel), sedaj majhne vasí z nekaterimi prav revnimi bajtami, ki jo imajo za domačijo Marije Magdalene, pa za gotovo se ne vé. — Od tod smo kmali zavili v grapo pod goro Hatinom, ki se imenuje Vadi-el-Hamám (Golobja dolina). Ogledat smo šli visoko na višavi nekako pečevje, ki bi se prav po pravici imenovalo „skalnat grad.“ Pustili smo lačne konje, da so mulili redke bilke in suhe mavre ter smo jo urezali nakviško proti temu čudnemu poslopju. Ko bi bil poprej vedil, s kolikim terplenjem se bode po skalovji, med ternjem in germi prilezlo v toliki vročini do tega skalovnjaka, ne bil bi me kdo lahko spravljal tje gori. Skalnata pečina je vsa prevotljena s potimi, mostovži, hrami in mnogoterimi stanovanji znotraj v skali, — pa žive duše ni nikjer. Luknje in hodiša s predali so nakviško, vprek, navdol in na vse strani. Odzunaj ima lice tega strašilnega gradú par pisanih stolpov in vsa natorna stena je obdelana, obsekana, sem ter tje še oblečena z lepimi rezanimi kamni razne barve. Vse pa je v razdjanji in razpadu. Kaj pomeni to silovito delo človeških rok na taki višavi? Praviijo, da to so dupline nekdanje „Arbele“, ki jo je bil vterdil Jožef Flavij: poprej pod Herodom Vélikim pa so bile skrivališa ali jame razbojnikov, ki so se ondí na vse pretergano branili zoper kraljeve vojske. Arabi imenuje to stanovišče „Ma'anovičev grad“ (Kala'at-Ibn-Ma'an). Na vprašanje, kdo je bil ta „Ma'anov sin“, mi je rekel naš mukeri: „sultan kadim“, nekdanj poglavar, ki blezo mislijo, da je ta grad naredil.

*) Po starodavni šegi, Marijne podobe oblačiti, je ta navada le-tod še vedno ohranjena. Cesarja Jožefa časi so bili sicer to tudi v Marija-Celji odpravili, toda le za čas od leta 1784 do 1797. Slavní cesar Franc I. pa je z lastnoročnim pismom ukazal, naj se kip v Marijnem-Celji zopet obleče. Jaderno so se oglasile v ta namen radodarne serca; med njimi beremo imena čveterih princezinj cesarske hiše, od katerih je bila ena kasneje kraljica napolitanska. Pis.

Zapustili smo te prečudne starine in potok Nahar-el-Medždel (Magdalenšek) prestopivši smo kmali prišli v Korožajn (Ard-el-Han). Bilo je že poldan, ter smo v veliki travi malo kosilce opravili. Ker je bil ravno terek križevega tedna, ko mora vsak duhoven opraviti litanije, sem jih obmolil kleče pod domovim germom v poldanski vročini. Bog daj na prošnjo svetnikov tem krajem poljske blagre s keršanstvom vred. Zemlja je dosti rodovitna, tudi je precej obdelana ob jezeru in višej v hrib. Ljudje niso viditi tako čudni kakor sem jih vidil unkraj Jordana; vender pa je vse bolj revno in žalostno. Pač bi nam bilo dobro delo, ko bi bil kak Abraham iz šotora prišel naproti; ali kjer ni prave vere v Boga, tam tudi ni prave olike in gostoljubja iz čiste ljubezni.

Pri nekdanji Betsajdi (Birket-et-Dajer) je ob velikem potoku mlin, pa žejni konji prelepe vode niso hotli piti; čuda, če jih ni v noge pekla, ko so jo bredli! Prijazen mož je nam povedal, da je slan studenec in ni za pitje; kajti je vroča žeplena voda, ki teče že od severa v galilejsko morje.

Malo čez eno popoldne je bilo, ko pridemo v posebno znameniti „Telhum“ ali nekdanji Kapernaum, ki pa tudi ni družega kakor same groblje tik galilejskega jezera. Kako lepi in rodovitni so mogli biti nekdanj ti kraji, kaže še zdaj nad človeka velika šara in trava, ki raste ob jezeru po ravnini. Bila je ravno ob Kapernaumu vsa suha, in vender so jo lačni konji grudili. Pač očitno se vidi tukaj „anathema“, ki ga je bil nekdanj Zveličar izrekel nad temi mesti zavoljo njih pregreh! „Gorjé tebi Korožajn! gorjé tebi Betsajda! Zakaj ko bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, kateri so se godili pri vas, bi se bila zdavnaj v ojestrem oblačilu in v pepelu sedé pokorila. Pa bo tudi Tiru in Sidonu ložej pri sodbi, kakor vam. In ti Kapernaum, ki se do neba povišuješ, boš do pekla pogreznjen!“ Po tih krajih je Zveličar veliko hodil in učil; ali takratni „liberalci“ so delali le preveč po svoji glavi, kakor se vidi iz pristavljenega žuganja Gospodovega, katero se je pač na tanko spolnilo. Vidil sem Tir in Sidon, ali verjemite, da tudi zdaj nobeno unih mest ni tako žalostno čisto v nič djano, kakor so te objezerske mesta. Kaj pa to pomeni, povejte mi „liberalci“, da se je Zveličar po teh besedah obrnil k apostelnom, rekoč: „Kdor vas posluša, mene posluša; in kdor vas zaničuje, mene zaničuje?“ Kaj pravite prostomišljivci, v kakošni zvezi so te besede s poprejšnjim „anathemom? Ali ne kaže vse tako, da so uni prebivavci aposteljne, ki jih je Jezus razpošiljal učiti, enako zaničevali, kakor jih vi „liberalci“ dandanašnji zaničujete, in od tod tisti „gorjé!“ — Delali so prebivavci unih krajev z Zveličarjem in apostelnji gotovo tako, kakor delajo mnogi današnji z namestnikom Gospodovim in s škofi.

Breg ob gornjih krajih galilejskega jezera je bolj obdelan, kakor pa proti jugu, po katerih ni družega kakor bodičevje ter nekaj zelo hud osat, ki je konjem do pasa segel in jih neusmiljeno rezal. To je gerdo, gerdo! Povsod ob jezeru so viditi beduinske čede črnih goved in kóz. V Kapernaumu smo se mudili delj časa, zakaj tako imenitnih krajev je malo, če tudi je razun grobelj bazalta, kacega stebra, sarkofaga, le malokaj viditi, toliko manj, ker silo visoka trava in šara vse prek pokriva. Spomina vredni so dvojnati stebri vstrič na enem čoku, ki so naravno sklenjeni ob znožji in ob glavji, kakor se tudi v Tiru vidi. Vse je iz nekega lepega apnenika, ki se bliža marmorju. Zlog raznih ostankov je podoben zlogu družih shodnic. Posebno znamenito bi bilo, ko bi mogli najti prostor sinagoge, ker v nji je tudi Kristus učil. Stoji le eno samo prazno ozidje,

ki je postavljeno iz polomljenih stebrov, posebno velicih obdelanih kamnov itd. Kakor podertine kažejo, je moglo mesto veliko biti. Več kot nad zemljo se vidi v zemlji; ne vém, če Francozi kopljejo ali kdo, odpravljena je na nekem kraju poveršina in kažejo se v nekoliko globočini prelepe kamnitne dela, stebreni ornamenti palmovih vej in več stavbarskih znamenitost. Mudivši se ondi kako poldrugo uro, smo jo v hrib zavili proti Safedu. V nekoliko višavi smo zopet naleteli na kobilice, ki jih je bilo kakor toče; vse zeleno je bilo požerto in bilo je černo po zemlji med bazaltinimi kamni, kakor bi bilo požgano. Za prvo trumo smo kmali naleteli na drugo, in še nikoli jih nisem vidil toliko na gostem, kakor ondi, pa le za dobro njivo na širokem, potem pa kakor bi odstrigel — nobene več ni bilo. Zaupljivo hrustljajo, tekajo in šumé s perutimi, za svojo kožo pa tako previdno skerbé, da se gibčno ognejo in konj ne stopi na nje, če tudi jih je tikoma na gostem. — Zapustivši razderti grad in kalni veliki vodnjak „Bir Jusuf-el-Hessen-a“ smo z velikim trudom dospeli že proti devetém v Safed. Veliko bolj trudni kot mi popotniki so pa bili konji, kateri so bili iz pomanjkanja dobre kermé tako ugnani, da jih kar z mesta ni bilo več skorej naprej spraviti, dasiravno smo velik del v hrib za njimi peš hodili, ali pa jih celo za berzdo vodili. Kako smo pri turčinu prenočevali in marsikaj družega — prihodnjič.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V četrtek proti večeru, 31. sušca, je prišel telegram od g. poslanca Pintarja, da so Slovenci, Poljci itd., vsih skupaj 48, ravnokar po pojasnilu državni zbor zapustili. To naznanilo je obudilo splošno, veliko veselje in zadovoljnost pri narodnjakih, ker že dolgo se je slišalo zmiraj bolj nedoučakano popraševanje: kaj da na Dunaju delajo, zakaj zbora ne zapusté itd.? Izmed Kranjcev sta ostala samo Klun in Margheri, in poslednji je za svojo osebo naznanil, da njegovo nadaljno bivanje v zboru naj se nikar tako ne jemlje, kakor da bi on priterjeval s tim tisti posilni postavi, po kateri bi se v nekterih primerljajih poslanci v državni zbor smeli voliti kar neposredoma izmed narodov in ne še le izmed deželskih poslancev. Poljski poslanci so svoj izstop opravičili s tem, da spominica ministerske večine in večina v zboru se kar sklenjeno upira razširjanju pravic, katere posamezne dežele tirjajo, in še tisto, v kar v posameznih primerljajih privoli, dopusti le kakor kak milodar; to pa da pelje k zmiraj večim razporom med narodnostmi in državo, in nasledek je poslednjič samosilstvo ali pa čisto omaganje države. Slovenci in Bukovinci pa so se opirali na to, da vlada Petrinovega predloga (za izveršitev ravnopravnosti do vsih narodov) še v prevdarek ni vzela, da hoče pa predrugečevaje volitve brez sodelanja deželskih zborov postavno pot zapustiti itd. — Pri taci pojasnili bi brez mere prevagljivo število avstrijskih katoličanov rado pred vsem to slišalo, da gg. poslanci zlasti tudi zato ne morejo več ostati v državnem zboru, ker se vedno in vedno žuga in straši z novimi verskimi postavami in naredbami, ki segajo v mezo sv. vere, ter v narodih budé nepokoj in zmiraj večji nezaupnost, kar ni ne državi in ne narodom v korist. To pa, kakor kaže, bodo jele nadomestovati versko politiške družbe, katere se čedalje bolj množijo — tudi po Slovanskem.

„Pravnik slovenski“, katerega prične dr. Razlag, naš deželni poslanec, na svitlo dajati z začetkom mesca rožnika, obeta slovenski reči velik napredek, zlasti ker ga bode vredoval od vsih strani spoštovan gospod. Naj tedaj zavernemo častite brave na vabilo v današnjem listu.

Podobar Zajic je neutrudljiv v izdelovanju umetnih cerkvenih in svetih podob za razne okolišine. Dobivajo se pri njem tudi naslednje izdelane podobe: Serce Jezusovo in Marijno, po 13 in 16 palcev visoko; — Kristus na križu, po 9, 12, 17 palcev; — Salvator mundi (Zveličar svetá) in Marija v molitvi, po 25 palcev; — Immaculata (Mati Božja čistega spočetja) po 14, 16, 20 palcev; — Sedeča Madona (Mati Božja) 16 palcev. — Cena pri neki primeri je med 2 in 8 gl. za podobo. Kdor bi želel, se zamorejo podobe tudi pozlatiti. G. Zajic sčasoma namerja narediti tudi podobe ss. Cirila in Metoda, pa ss. Mohorja in Fortunata. (Stanovanje v verbarskih ulicah pod zvonarjem — št. 29.)

Vabilo na naročbo.

Današnji razvoj naroda slovenskega je očitno nanesel potrebo do pravoznanskega časnika. Name nil sem se torej na svetlo dajati list pod naslovom: „**Pravnik slovenski**“, ako se oglasi dovoljno število naročnikov. Ta list bode prinašal znanstvene članke, razsodbe vseh stopinj, odločbe raznih oblastnij, pomenke o novih postavah in sploh reči segajoče v pravosodje in upravo, tedaj v pravno življenje slovenskega državljanja, da se bolje in bolje budi pravna zavest, olajša razsojanje in upravljanje in da naš domači jezik sčasoma zadobi v javnem življenju tisto veljavo, ktera mu gre po njegovi sedanjí olikí v prid naroda in pravice.

Vsi izobraženi narodi rabijo svoje jezike v javnih sodiščih in uradih sploh in ni še preteklo 40 lét, kar so naši sosede Magjari rabili učeni latinski jezik, ktere ga je dan današnji popolnoma spodrinil magjarski. Domače jezike rabijo vsi naši bratje in sosede, Slovenec pa, bistra glava, ne bode hotel zaostati za njimi v lastno škodo, kadar gre za pravico, čast, poštenje, premoženje in celo življenje njegovo, posebno ker se porotne sodbe, ta verhunec izobraženega pravosodstva, brez narodnega jezika dostojno veršiti ne more. To isto zahteva tudi ustno ravnanje v državljanskostih pravih, ktero se ravnokar postavno snuje in ter so šole sploh s to tirjatvo sedajnega časa v tanki zvezi, po šolah pa omika in blagor naroda v vsakem oziru, je raba narodnega jezika živa podoba narodnega blagostanja, narodne sreče in pogoj lepše prihodnosti.

Jezik slovenski se bode vpeljal v javno življenje, kadar to zahteva narod sam.

Posebno mladim sodnikom, političkim odvetnikom, bilježnikom, županom in porotnikom se hoče sčasoma podati ročna knjiga, s pomočjo ktere bodo lahko in veseli opravljali svoje težke opravila; narod slovenski pa bode z zaupanjem vračeval trud prvega začetka.

„**Pravnik slovenski**“ bode izhajal od 1. rožn. letos počenši 1. in 15. dan vsakega mesca na celi tiskani poli v veliki osmerki in veljá do konca leta 2 gld. na vse strani. Naročnina se naj pošilja podpisanemu v Ljubljano ter jasno zapiše ime in poslednja pošta.

V Ljubljani konec mesca sušca 1870.

Dr. Razlag.

Iz Notranjskega. (Prijazno vprašanje in prošnja do gosp. župnikov ternovske dekanije.) Kmaló ne bo v našej škofiji dekanije, da ne bi bila obhajala v nji kaka fara sv. misijona, le iz ternovske dekanije nič kaj takega ne slišimo. Duhovni opravljajo vestno svojo dolžnost in ljudstvo spoštuje in ljubi svoje duhovne pastirje in je sploh pobožno. Vendar se je pa iz bližnje Reke in Tersta in po brežštevilih ptujcih, kteri se so iz vsih krajev svetá na železnico semkej zbrali, cerkvi sovražno seme tudi v naše kraje zatrosilo; da to seme obilen osat rodi, temu pripomorejo mnogo neki gospodje,

kteri iz „Neue Freie“ in iz ljubeznjivega „Tagblatta“ svojo učenost zajemajo. Da je to resnica, temu je dokaz letošnji predpust, mlačnost v obiskovanji Božje službe, razujzdanost moške mladine, posebno na pol gospôške, in marsikaj družega in še mnogo hujšega bo, ako se apostelnom Taglattovim ne postavijo nasproti apostelni Kristusovi, misijonarji. Prederznem se torej v imenu več drugih vprašati p. č. gosp. župnike Ternovskega dekanata: Ali je kej upanja, da bo božja milost tudi Pivčanom, Ternovcem in Premcem v podobí svetega misijona prisijala? Bog pripelji tudi k nam gospode misijonarje!

Notranjec.

Z Dolenskega. Sv. misijon. (Dalje.) Tako upamo, smo se o sv. misijonu porazumeli, kar bolj vnanje tiče; poglejmo še notranjo stran sv. misijona, t. j., kaj se pri sv. misijonu godi, ali kako se nevidno opravlja. Znabiti tudi to komu in kdaj služi; če družega ne, naj saj tudi vedó tisti, kaj je in kako se godi pri sv. misijonu, kteri priložnosti nimajo se misijona vdeležiti. Ložej bodo potem razsodili ugovore in zabavljanja zoper misijon.

Sv. misijon naj se vernikom že kakih pet ali šest nedelj pred oznani. Naj se ljudem takrat priporočuje, da svoje dela, kolikor letni čas in okolščine dopuščajo, pred opravijo, da se bodo ložej sv. misijona vdeleževali. Verno ljudstvo naj se tiste nedelje poprej skerbno pripravlja, ker na dobri pripravi je veliko ležeče, zato tudi čast. gg. misijonarji to priporočajo. V ta namen naj ljudem umevno razloži: Kaj je sv. misijon in kaj se pri misijonu godi? Zakaj je potreben in zakaj je posebni čas milosti božje? Naj se tudi ugovori, kakor je ravno pri vsaki fari in okoljčinah potrebno, omenijo in overžejo. Ker je poglobitni namen sv. misijona očiščenje kristijanov od greha, naj se posebno od sv. pokore: spraševanja vesti, kesa ali obžalovanja, sklepa, spovedi govori. Posebno je treba ljudi opomniti, da spovedi pri sv. misijonu niso navadne, ampak večí del dolge ali vesoljne spovedi. Prav dobro je ljudem navod dati, kako se tudi dolge spovedi lahko ob kratkem in vender dobro opravijo. K temu je treba dobre in skerbne priprave; še le med misijonom to začeti je malo pozno, ker tudi ljudstvo nima veliko časa med misijonom. Vse to vernikom povedati je pa posebno zato potrebno, ker vsak človek ne more pri vsakem govoru misijonarjev biti in ktere ga teh, posebno prvega: poduk od sv. misijona, ali poduk od sv. pokore zamudi, kar mu je gotovo v veliko duhovno škodo. Zato je tudi svetovati, da se od vsega tega pri pridigah govori, ker popoldansko službo Božjo povsod rajši opuščajo in že tako tudi vsi zraven ne morejo biti. Naj se pa rajši popoldne podučuje, kaj vsaka zapoved Božja zapoveduje in kaj prepuveduje; in naj se bolj pri tem pomudi, kar je poglobitna napačnost faranov (kakor namreč vsaki človek, ima tudi vsaka fara posebno dobro in posebno slabo stran, ter napačnost), da se ljudstvo bolj skerbno in vredno k sv. pokori pripravlja. Gotovo bo ves drugačen duhovni dobiček sv. misijon obrodil, če je tako vse pripravljeno, kakor pa če se še le zadnjo nedeljo oznani: tvorek, četrtek, danes teden bo začetek misijona.

Kedar se je tako zadnji čas pred začetkom sv. misijona približal, je prav, da se cerkev lepo ozaljša in tudi bližnji prostor okoli cerkve. Naj se postavi na pota, po kterih ljudstvo posebno do cerkve dohaja, kaki slatolok, na obok se zna tudi kaki primeren rek zapisati; če družega ne, zadostuje: „Reši svojo dušo!“ — in smrečico na vsaki strani. To so malenkosti, bo kdo rekel. Res so, ali spominjam se, da so pri duhovnih vajah za duhovščino tudi tako delali; koliko bolj je treba opomina za neučeno ljudstvo. Pomniti namreč je, da dušo in telo sta v vedni nasprotni zvezi: duša dela in

daje vtise telesu, telo dela in daje vtise duši, in pa dostikrat z vnanjem telesnim vtisom, ki le sam na sebi res nima vrednosti, pride pa potrební duhovni vtis. Pri tej priliki naj tudi opomnim, da nekteri gg. misijonarjem skoraj zamerijo, da v svojih govorih preveč serčne občutke obdelujejo ter očitajo, da tedaj nepotrebne zdihe in solzé obudujejo. Jaz mislim, da čč. gg. misijonarji tega za-se gotovo ne iščejo, ker dobro vedó, da niso vse spokorne solzne, ampak vmes tudi kterikrat prazne — kakor po domače pravimo — mačkine solzé, ali sočutne (simpatične) solze zavolj priložnosti in izgleda ter so lahko solze brez duhovne vrednosti in cene; toda pomisliti je, da po telesnem pride duhovno, in kar je v začetku brez cene, lahko ceno dobi. Marsikteri je poslednjič po takem govoru pri spovedi resnično svoj greh obžaloval, ko se lahko mišljenemu grešniku pred od tega še sanjalo ni. (Dalje nasl.)

Iz Gorice, 3. mal. trav. V nedeljo 27. sušca je pričel prednik tukajšnih jezuitov vis. čast. g. o. Janez Dionizij naše bogoslovské duhovne vaje, ki smo jih imeli do četrtega jutraj in so se končale, kakor je navadno, z zahvaljeno pesmijo. Govornik je bil tako všeč, gotovo vsim, da se je glasila v četrtek po prenehanem molčanju od ust do ust pohvala in velika zadovoljnost. Mora se reči, da je častitljivi mož prav vstvarjen duhovne vaje voditi, tako prepričavno in tako temelito je vsako stvarino izpeljál, da je serce moralo resnico sprejeti, pa tudi ohraniti, kajti taki vtisi niso navadni. Čas premišljevanj je vselej prehitro potekel, in vendar je vsako premišljevanje terpelo celo uro. Bilo je posebno koristno pri teh govorih to, da je govornik vselej na koncu povzél še enkrak vse točke in tako spominu veliko pomagal. Gotovo je, da so te duhovne vaje veliko sadú obrodile. Dnevni red med duhovnimi vajami bil je sledeči: Ob šestih jutraj molitev, prvo premišljevanje in sv. maša; ob devetih „nocturnus B. M. V. cum laudibus“ in pobožno branje, ob četrtem na enajst drugo premišljevanje, ob tri četrte na dvanajst spraševanje vesti. Precej po kosilu molitov pred Najsvetejšim pet minut; ob dveh „Vesperae et Completorium B. M. V.“; ob treh tretje premišljevanje; poli petih rožni venec in pobožno branje; ob tri četrte na šest četrto premišljevanje, in precej po večerji molitev pred Najsvetejšim; o poli devetih večerna molitev. Predmet štirinajsterim premišljevanjem bil je sledeči: 1. Vvodni govor. 2. Od kod sem — zakaj sem? 3. Vse drugo na svetu vstvarjeno je zavolj nas. 4. Spoznaj se, spoznaj posebno v sebi gospodujoče grešno nagnjenje. 5. Človek naj rabi stvarjene reči, kolikor so mu v pomoč, da svoj namen doseže, ne sme se pa navezovati na svetne reči. 6. Kaj je greh? 7. Čistost. 8. Pokora znotranja in zunanja. 9. Greh sploh, in posebej tisti, ki smo jih storili v raznih dobah svojega življenja. 10. Pekel, — terpljenje dušno in telesno bo strašno, večno. 11. Dvé posebni lastnosti v Jezusu: molitev, pokorščina. 12. Duhoven mora biti v vednostih bogoslovskih dobro izurjen. 13. Odpustljivi grehi. 14. Sv. obhajilo.

Četertoletnik č. g. Simon Hrast je tiho nedeljo imel novo mašo. V postnem tistem času ni moglo biti navadnih slovesnost, kakor so sicer pogosto pri prvi sv. daritvi.

Izstop poslancev iz dunajske zbornice je veselje napravil med Slovenci.

Dopis iz Dunaja. L. P. — Poljakom je vender poterpežljivost počila ter so šli, in Slovenci in Lahi in drugi za njimi. Še nekoliko pa jih v kratkem na tistem pojde, med njimi tudi Ljubiša, kteri je samo zato še ostal, da bo pri dalmatinski komedii še bombe spuščal. Ostalo je v zboru še 128 poslancev, pa skoraj samih Nemcev. Mislim da ne bojo dolgo zborovali. Hasner je letel k presvetlemu cesarju v Pešt praviti, kaj se je

zgodilo. Nemški poslanci so zelo poterti, le Skene še terdi, da zdaj so Nemci še le na konju; veliko pa jih terdi, da zdaj so Poljaki in drugi starokopitnežem — reakcijonarjem — pot pripravili, da zdaj že gre bav bav — absolutizem. Do zdaj je vladal strašan in neusmiljen absolutizem nemške stranke, kteri katoliški cerkvi in Slovanom ni bil nikdar naj manje prijazen in mil. Za nas hujše ne more biti, naj pride, kar more.

Že undan sem pisal, da dr. Rechbauer nima navade dolgo se enega načela deržati, temuč da skače od ene reči do druge kakor veverica z drevesa na drevo. Tako se je obnašal tudi pri poljski resoluciji. Najprej se je odbor posvetoval na podlagi poljske resolucije kaka dva mesca, pa Rechbauerju je postalo dolg čas ter prinesel celo postavo iz 23 členov, ktera bi namestovala poljsko resolucijo. Zdaj začne odbor to celo postavo pretuhtovati. Privoli Poljakom nekoliko toček, druge odbije. Ko pridejo do 12. Rechbauerjevega člena, vzame spet Rechbauer vse ostale člene nazaj in spet se vernejo k stari poljski resoluciji in jo dokončajo in privolijo Poljakom več majhnih in nektare tudi zelo važne reči, n. pr. postavodajstvo o šolstvu izjemši na državne stroške zderžavane vseučilišča; nadalje postavodajstvo o policijskem kaznovavstvu.

Vsak je mislil, da te Poljakom po odboru že dovoljene reči dridejo v podobi postave pred zbor in tudi drugi narodi so morali misliti, da bo v tem obziru sčasom tudi njih avtonomija razširjena, ker so skoraj vsi nemški odborniki terdili, da se Poljakom ne more nič dati, kar bi se tudi drugim kraljestvom in deželam ne moglo dovoliti, ako bi zahtevale. Le Skene in pemški in marski odborniki niso hoteli Poljakom naj manjše reči dovoliti.

Poljaki sicer niso bili z dovoljenjem zadovoljni, vender bi se bilo dalo z njimi kaj govoriti, ako bi bil odbor pri besedi in dovolitvi ostal. Pa kaj se zgodi? Ko je bila poslednja odborova seja zastran poljske ali gališke resolucije, nasvetuje cela rajda odbornikov, med njimi tudi dr. Rechbauer, se vé, da ta bolj rahlo, da naj zbor na dnevni red prestopi, to se pravi, da naj zaverže vse poljske želje. Dr. Kuranda si je sicer na vso moč prizadeval, da bi bil svoje prijatle od te misli odvernili. Kazal jim je v goreči besedi nasledke, kteri bojo državni zbor zadeli; kazal je na Čehe, Tirolce in druge narode, da bojo rekli, kdo se bo menil z državnim zborom, če spet nazaj jemlje, kar je enkrat sklenil itd.: pa vse je bilo bob v steno. Hude serdapolne besede so letele od Poljakov in njih prijatlov na terdovratne Nemce. Pa vse ni nič pomagalo. Sindlerjev predlog je bil sprejet in vse dovolitve po sprejetem dnevnem redu zaveržene.

Ko je bilo glasovanje za dnevni red končano, reče še dr. Grocholski s tehtno nevolje polno besedo: „Gospodje! vi ste zdaj šibo zlomili nad sedanjo sistemo in nad vlado!“ — „To naj se v zapisnik zapiše.“

Še tisti večer so se jele Kurandove besede spolnovati. 10 bolj mogočnih poljskih poslancev se je sošlo, bili so tudi drugi imenitni Poljaki zraven, med drugimi Smolka. Poslednje dni je vse mergolelo Poljakov po Dunaju. Sklep je bil storjen: državni zbor zapustiti; ker ni nikakoršnega upanja od njega kaj doseči. Drugi dan pridejo še v zbor in pozvedajo, kaj bo nepoljska opozicija storila, ako bi oni šli. Reklo se je, da pojde za njimi, če oni ne bojo v svoji deklaraciji resolucije povdarjali, ako bi pa to posebno povdarjali, da bi drugi še en dan ostali in še le potlej odrinili, da se ne bo mislilo, da zastran resolucije grejo, ktere načela sicer spoznajo za pravo, pa jih za vse kraljestva in dežele tirjajo, kakor se je Petrinov predlog glasil, kteri je bil

tudi slovenski. Le Poljakom avtonomijo razširjati, pa bi ne mogli drugi narodi nikdar privoliti. Poljaki obljubijo svojo deklaracijo po teh željah narediti, in drugi večer se že posvetuje nepoljska opozicija — med njimi Slovenci — o izstopu državnega zbora. Zunaj Ljubiša so bili vsi za izstop, tudi gospod Svetec, in moram resnico pričati, da „Volksfreund“ se moti, ker pravi, da se je Svetec izstopu ustavljal. Le temu se je branil, da bi s Poljaki vred izstopili, ker so bili nas pri Petrino-
vem predlogu zapustili in se potem nekteri sovražno do nas vedli. Gospod Černe je stavil pogoj, da izstopi, ako to tudi stori dr. Pajer laške stranke, poslanec v Gorici. Tudi za predilsko železnico se je bal.

Drugo jutro prideta Černe in Pajer našo deklaracijo podpisat. Neka skrivna moč od jadranskega morja je pregovorila tudi istrijska poslanca, da sta pristopila k nepoljski deklaraciji, čeravno staneprenehoma za vlado glasovala in v levem klubu bila.

Bila pa je tudi resnično ravno ta dan lepa priložnost in sila zbor zapustiti, ker se je ravno ta dan pervikrat brala tista nesrečna nova postava za naravne (neposrednje) volitve za silo, „Nothwahlgesetz.“

Kar naravne volitve zadene, je med Giskrom in drugimi ministri ta razložek, da Giskra hoče z enim pokom deželne vstave prelomiti — lep minister to — drugi pa hočejo deželnim zborom po malem vzeti pravico poslance v državni zbor voliti. Ravno tako kakor so konordat po malem tergali, tako hočejo tudi tukaj delati. Verh tega je še oče Rechbauer prišel ta dan s svojo ljudsko in deželno komoro — „Volks- und Länderhaus,“ kar bi vso deželno in državno vstavo prekucnilo. — Rechbauer sam vé, da je to saj zdaj nemogoče — še Giskra si take prenarade ne upa — pa vender pri-
naša pred zbor take idealne reči, s čimur si bo pridobil malo ljudske slave.

Kar zadene pisatelja tih verstic in druge izstople duhovne in še saj nekatere druge poslance, je njim k izstopu pripomogel tudi rakovnjaški zakon, kateri je bil že spet ravno tisti dan predložen kakor naravne volitve za silo.

Zgodovina rakovnjaškega zakona v Avstrii je že stara. Leta 1848 je bil spčet v kromeriškem zboru, 1867. leta ga je Mühlfeld rodil, pa mertvega, potlej se ga je lotil modri Figuli, iz Linca doma, pa njegovi prijatelji so mu ga ubili. Lani ga je pretresoval dr. Sturm iz Morave, in letos ga je Štajerec Rechbauer zibal, da je tudi tukaj drobtinico liberalnosti in popularnosti vjel. Zdaj leži to kilovo detespet v rokah poslancev, in čaka dnevnega reda, pa bo, ako Bog hoče, spet na tistem zaspalo. Da bi za vselej!

Kdor pazno bere dunajske časopise, se mu mora čudno zdeti, da je vpitje po posilnem civilnem ali rakovnjaškem zakonu zdaj že dalj časa skoraj popolnoma omolknilo.

Medverski odsek v državnem zboru je letos to delo tako na tihem obraynal, kakor bi se bil s prepovedanim blagom pečal. Še časniki so prav malokdaj kaj govorili o sejah medveskega odbora. Od kod to tiho-
tapstvo? Dr. Demel, poslanec iz Šlezije, ki je izvoljen poročevalec za obravnavo posilnega rakovnjaškega zakona, je pravil nekomu, in tudi več levičarjev je terdilo, da hoče večina državnega zbora to Mühlfeldovo zapuščino letos pokopati. Demel je celo rekel, da ga ne bo prehudo zagovarjal. Mogoče, da je tako, in levica ima zdaj naj lepši priložnost to storiti, ker je sama vse-
možni gospod v zboru. Bolj verjetno pa se mi zdi, da nasprotna sapa od nekod drugod piše, da je grojzde še kislo, kakor je lesica rekla. Saj lani je tisti dolgo-
negi Hasnar rekel, da posilni civilni zakon ni liberalen, in minister Herbst je po svoji zofistiki lani v odboru na-

ravnost rekel, da je vsak zakon po splošnem državljanskem pravu sklenjen že civilni zakon, in tudi mi-
nister Stremajer je letos v odboru, kakor kokerski vol, le bolj na stran vlekel in ni hotel rožičkov prav pokazati. Naj bo to kakor mu drago, toliko je gotovo, da je veliko ljudi pregledalo — posebno tudi staroverci — in spoznalo, da svetu ni treba vsih francoskih neumnost posnemati.

Še naj povem, da so zdaj dunajski liberalci novo frazo ali žveko iznajdli in ta je močno donela ob času mestnih volitev po Dunaju. Glasi se: „Weg mit den Wahlkörpern!“ po slovensko: „Proč z volilnimi oddelki!“ To se pravi: vse volivce verzite v en lonec, bogatinec, hišar, rokodelec, vradniki, dohtarji in delavci naj imajo vsi enake volitvene pravice, naj plača kdo veliko ali pa malo davka. Delavci pa se davka na vse kriplje branijo, voliti pa hočejo, toraj tirjajo enako pravico brez enakih bremen. To je lepa!

Kdor letos ob volitvah ni bil te vere, ne more sedeti v dunajskem mestnem zboru. Najberže bo šla zdaj ta nova žveka po Avstrii in pride kmalo tudi v Ljubljano, in kdor je ne bo veroval, prihodnjič ne more biti več liberalec, k večemu ostane še liberaluh. —

Še mi gre na misel, kar je undan o shodu družbe sv. Mihela po liberalizmu odstavljani profesor Morigell iz Tirol rekel. Pripovedoval je, kako se je Tirolcem serce širilo, ker so zvedili, da se tudi na Dunaju katoliška zavest čedalje bolj oživlja, in se vstanovljajo katoliške kazine po vsem Dunaju. Potem pa je razlagal vzroke, zakaj da mora katoliška cerkev liberalizem zmagati in je rekel poslednjič: „Moja gospoda! Reč, za katero nobeden ne moli, je zgubljena!“ — Ta beseda mi je padla globoko v serce.

Iz Rima, 18. sušca. (XII. pismo. Dalje.) 22., 23. in 24. mesca marca so bile kongregacije očetov vesoljnega zbora v baziliki sv. Petra. V kongregaciji 22. so govorili trije škofje. 23. in 24. marca je govorilo dvanaest škofov o zadevah dogmatičnih, ki jih je že komisija pretresla, in ki imajo v tretji veliki seji določene biti. Zadevajo te dogmatične reči, kakor sem že večkrat opomnil, verske zmote današnjih časov, ktere vesoljni zbor zaverže ter jih vesoljnemu keršanskemu svetu kakor zveličanju duš škodljive naznani. Tedaj smo še le pri naj prvem oddelku vesoljnega zbora in ni upati, da bi se kmalo zmotale dela imenitne in svetu koristne, ki si jih je zbor v pretresanje odločil.

Kar tiče različne misli sem ter tje, sem slišal mnogokrat škofo med seboj govoriti, rekoče, da sadaj ob času pretresovanja in pomenkovanja so oni sicer različnih misel in da je treba, da se po nasprotovanju različne misli v verskih in družih zadevah čistijo, bolj natanko omeje; toda pristavijo na to vsaki škot: vendar se bom vsaki dokončni določitvi, bodi si kakoršna-
koli, vdal, jo veroval in jo verovati veleval.

25. dne marca so bili sv. oče pri slovesni in očitni službi božji v prelepi cerkvi „Marija sopra Minerva,“ ktero sem o svojem času že popisal. Po hišah memo poti, po kateri so se peljali sv. oče, so bile obešene lepe ogrinjala, in ljudstvo jih je povsod s slavo-klici pozdravljalo. Sv. mašo je bral vpricho sv. očeta kardinal Gonella, spremljevala sta jih kardinala Donet in Delalastra. Pri-
čujočih je bilo veliko očetov vesoljnega zbora. Po sv. maši je bila, kakor je vsako leto navada, med veliko revnih deklet dota za možitev razdeljena, in dvanaest tih deklet je bilo pripuščениh, da so sv. očetu noge poljubile. Pri ti cerkvi je namreč pobožna vstanovitev, ktera toliko obresti nese, da vsako leto več sto ubozih devic doto k možitvi dobi. Letos je bilo z doto obda-
rovanih osemsto sedem in devetdeset devic,

ter so dobile vse skupaj na roko sto in petdeset tisuč tri sto šest in dvajset frankov. Zares, velike dobrota za revne mlade Rimljanke, da se tako pošteno možiti zamorejo. (Tacih dobrotljivih vstanovitev je toliko v Rimu, kakor jih ni nikjer drugod, in jih bom v nadaljevanju svojih pisem, o priložnosti našteval in prepričeval se bo bralec, kako dobro je zastopovana ljubezen do bližnjega in do ubožstva v Rimu, in da je „die humanität,“ s katero se liberalci radi bahajo, v tem mestu doma.)

Papeževi vojaki so na širocem prostoru pred cerkevjo stražo imeli, in posebne dele sv. maše s svojimi dobro zučenimi bandami spremljevali. Znotraj pa v cerkvi so stražo imeli in za očitni red skerbili Švicarji in palatinska častna papeževa straža. Pred ta dan, 24. marca, so sv. oče že v drugič obiskali razstavo cerkvenih reči in oprav, ki je, kakor sem že popisoval, v samostanu kartazarjev zraven bazilike sv. Marije Angeljske, sredi podertij dijaklecijskih kopli. Vse so na tanko pregledovali, se pomenkovali s posestniki izpostavljenih reči in z umetniki, razodevali povsod svoj umetniški duh in dober kus v vsih rečeh, ki zadevajo umetnijo. Cele tri ure so se sprehajali po štirih mostovžih, in po šestnajsterih sobanah, v katerih stojé razpostavljene reči, in so vse ogledali.

Tudi škofov, očetov vesoljnega zbora, je vsaki dan veliko viditi v tem kraju. Oni razne cerkvene umetnijske reči kupujejo, in si jih še več naročujejo za cerkve svojih škofij.

Veliko škofov, sosebno nemških in amerikkanskih (polnočne Amerike), hodi po mestu ali na sprehod napravljenih po domače, tako da jih nobeden ne pozná. Zavoljo tega se mi je pripetila enkrat prav smešna. Bilo nas je v veži nemškega vstanovališča „all' Anima“ okoli šest do osem škofovih tajnikov iz raznih krajev, eden iz Temešvara, drugi iz Briksna, tretji iz Tridenta, četerti iz Sedmograškega itd. Razne reči smo se pogovarjali, ter sem jaz v šali rekel, da moramo tudi mi tajniki zbor ali saj „konsiliabulum“ napraviti, ter bomo glasovali zastran noše, obleke gosposke, brade in berk, da jih smemo nositi, da ne bo treba več toliko časa zgubljevati z britjem brade itd. Med našimi pogovori pa sta se dva gospoda nam pridružila, po mojih mislih popolnoma deželjska.

Na moje besede se prijazno in smehljaje eden tih deželskih gospodov (bila sta dva nemška škofa) k meni oberne, rekoč: „wird ništ daros, dan s kunte ter Tajger in Ihr Konsiliabulum foru, ten ter holige Gašt tut nur wonen cwišen ons im Konsilium.“ (Nič ne bo iz vašega zbora, bi se vam satan znal pridružiti, ker sv. Duh je le v našem zboru.) Po tem mi roko stisne gospod ter odide — in še le potem sem zvedil, da je bil on neki nemški škof, ki zunaj hiše vselej po domače opravljen hodi. Kadar me je potem srečal ta gospod, me je vselej smehljaje poprašal: no wi get s ten fuorwerts mit Ihrem Konsiliabulum?

Kakor je bila vse to le šala, vendar le sem se večkrat spominjal besedi tega škofa — rekočega: „da sv. Duh le prebiva med očeti vesoljnega zbora,“ — ne pa da bi on prebival med temi brezštevilnimi pisarji in časnikarji vsih narodov, ki bi radi zbor podučevali, kaj da naj dela, kaj da naj določuje, kaj pa ne. Sv. Duh je obljubil ostati do konca sveta pri apostelnih in njih naslednikih, ne pa pri onih, ki eni izmed njih iz tega, drugi pa iz družega samopridnega namena pisarijo ali zoper zborne naprave, ali pa zoper posamezne ude zbora, ali zoper sv. očeta itd. Počakajmo in bodimo poterpežljivi, brez vsega dvoma se bo skazalo, da je sv. Duh vodil ude vesoljnega zbora v njih delovanju.

Drugikrat so me okolišine pripeljale v stanovališče, kjer bivajo štirje do pet škotov srednje Amerike. Sedeli so s svojimi duhovni prijazno se pomenkovaje skupaj ter puhali tobak, kar je v njihovih škofijah sploh navada in še celo zdravju potrebno, ker je v tistih krajih zrak zelo nezdrav. Nasproti pa španjski škofje in oni iz doljne ali poldanske Amerike hodijo po mestu ali na sprehod v vsi svoji opravi z vijoličastimi plajšči, podobelečenimi z rudečo svilo, tako da je te škofo že od daleč viditi in poznati.

Ogerski škofje, sosebno kadar se vozijo ali ko pridejo v Vatikan k zboru, imajo seboj svoje „husarje“ z ostrogami in večkrat s sabljo; vsaki gleda te „oficirje,“ kakor si jih Rimljani mislijo; orientalskih škofov strežeji imajo turško opravo.

Teden pred sv. Jožefom je bila zopet nekega lepega dne vsa papeževa vojska na nogah. Zbralo se je okoli 16.000 mož na širocem prostoru sv. Petra, tako da so sv. oče s svojega okna jih lahko gledali.

Bilo jih je lepo viditi. Jaz sem jih dobro pregledoval z gornje stopnice pred srednjimi vratami bazilike sv. Petra. Pešci, konjiki, topničarji s topovi, vse je migljalo in se lesketalo, in kaj lepo je stala vsa vojska v krasno pisani opravi, ki je povsod znana in hvaljena. Pol vojske se je ob devetih zjutraj ločilo od druge polovice, in bolj letele ko marširale so dolge verste „zvavov“ v njih lahni orientalski opravi z rudečimi pokrivali in belimi šopki na glavi. Odpravili so se pet laških milj dalje od Rima ter se vernili, in mahoma na videz Rim napadli; drugi oddelek je ob desetih z napadnim korakom zapustil prostor sv. Petra ter se napadnikom zunaj mesta ustavil in jih odpodil. Vse to se je z višjih krajev in tudi iz Vatikana vidilo, in gromelo in pokalo je, da je bilo kaj. (Višji poveljnik papeževe armade g. Kancler je Avstrijanec — in slišati je, da bo še več avstrijskih častnikov stopilo v papežovo armado. Velik del očetov vesoljnega zbora je bilo pričujočih pri ti videzni bitvi).

Gledé na „zvave“ si vselej mislim, da Bog bo še posebne čudeže delal po tih éverstih in sosebno bogobječih vojakihi. Škoda, da ni kar nič Slovencev med njimi, ko so vsi drugi narodi med njimi zastopani!

Ne vem, ali sem že pripovedoval od nekega častnika „zvavov,“ ki je 18. januarja (praznik prestola sv. Petra) v baziliki sv. Petra v dno „konfesije,“ kjer je grob sv. Petra, tam pokleknil, ter dolgo molil; na to vstane, izdere meč iz nožnice, ga položi na oltar sv. Petra, ga zopet vzame, z njim križ zaznamova na grobu tega sv. aposteljna in ga potem poljubljuje, in s solznimi očmi pa s krepkim glasom reče: za papeža in za katoliško vero! ter ga zopet nazaj dene v nožnice in odide.

Vsi pričujoči smo bili ginjeni do solz, viditi dušno in telesno krepost tega mladega častnika.

Razgled po svetu.

Na Laškem se republikanske rogovilstva razodevajo. V Pavii je 40 rovarjev bruhnilo v vojašnico s kričem: Slava vojaštvu! Slava republiki! Ob tla s samovlado! Pri naslednjem rovanji je bilo nekaj ranjenih. Tudi v Piačenci so puntarji silili v vojašnico. — Kar je vlada sejala, to zdaj žanje — drugim v svarilo in poduk. —

V Akron-u, v Ameriki, so bili 20. sveč t. l. štirje protestantje sprejeti v katoliško cerkev. V enem letu se je ondi v cerkvi sv. Bernarda 11 drugovercev pokatoličilo.

V Ashton-u, Illinois, je sprejet v katoliško cerkev g. J. Gray, ki je izmed naj imenitniših meščanov.

V Detroit-u je undan pri misijonu oo. jezuitov 19 protestantov prestopilo v katoliško cerkev.

Ministerstvo na Dunaju, ko so Slovani zbor zapustili, je hotlo zopet dalje razdevati ter je zdajci cesarju svetovalo, da naj gališki in kranjski deželni zbor razpusti, v kar pa cesar ni privolil. Vsi ministri so nato dobili srečno misel službo pustiti. Hvala Bogu! Vsi zvesti katoličani jim bodo za to hvaležni.

Svitli cesar je prišel 5. t. m. iz Bude na Dunaj, kamor je bil poklican tudi bivši minister grof Potocki, kateri ima boje nalogo sestaviti novo ministerstvo. — Odpira se up za boljo prihodnost. Ako bodo Slovenje sploh, Slovenci posebej skupaj deržali, se utegnejo vendar začeti narodovske pravice vresničevati, cerkev pa več miru dobivati. Naj bi Slovani in Slovenci ne pozabili, da enaka brezglavna pričakavost in razporljivost nekdanjih časov, kakor se dostikrat šopiri sedaj, je kriva, da so slovanski rodovi tako razdrobljeni, da se jih je toliko narodu izneverilo in celo potujčilo na vse strani in se potujčujejo še zmiraj. Edinost, edinost! Edinost v veri in v keršanskih načelih, potlej bode za vse narode prav, sej vsi smo bratje.

Poslednje novice naznanujejo, da 5. t. m. je predsednik v poslanški zbornici naznanil odstop ministerstva. Veliko poslancev se menda že domu odpravlja in lahko se zgodi, da pred vradnim dokončanjem derž. zbora že ne bodo več imeli za sklepanje potrebnega števila poslancev. 4. t. m. ministrov ni bilo več pri odbornih sejah. Nova era sama je pripeljala deržavni voz do te soteske, ko je s toliko silo tako razne življe vse pod enak komát gonila, prave in svoboščine „konfiscirala“, „Verfassungstreuerji“ imajo zdaj, zakaj se shajati in vest izpraševati. Da je zdaj polno ugibanja zastran prihodnjega ministerstva, to je očitno; skorej vsak časnik ima svoje. Govori se, da gr. Potocki si je od cesarja izprosil nekaj dni premislika, ko je bil nagovorjen, da naj program sestavi. Pervo djanje novega ministerstva ima menda biti razrešenje deržavnega zbora in sedemnajstih deželnih zborov, in z novoizvoljenimi poslanci hoče ministerstvo Potockovo doveršiti spravo z narodnostmi. V Levovu govore o shodu vodnikov vseh narodnih strank, v Pragi pa se sliši beseda o nekakem čeho-poljskem zveznem ministerstvu. — Pristavimo naj, da pravljice imenujejo marsiktere osebnosti, ki bi cerkev ne bila dosti na boljsem z njimi, ako pridejo v ministerstvo, — celo še Giskrata vmés štulijo; nemogoče pa je, da bi katoliška deržava prišla do miru in prave sreče, ako vlada ni resnično prijazna cerkvi. — „Vaterland“ naznanuje, da je grof Potocki 6. t. m. za stanovitno prevzel nalogo novo ministerstvo sestaviti.

Iz Ljubljane. Prečastitljivi o. Salezij Volčič, bivši frančiškanskega reda provincijal itd. okrajine sv. Križa, so dobili od svojega prednika v Rimu častno nalogo: obiskati okrajino sv. Antona ravno tega reda na Parskem in predsedovati pri obnovljenih volitvah (visitator et praeses in capitulo). Podali se bodo prečastiti gospod na popotvanje po veliki noči. Ta okrajina ima po ondodnem frančiškanskem imeniku 26 samostanov, v katerih je 353 oseb, in sicer: 115 mašnikov, 18 klerikov s profes. in 20 klerikov novincev, 190 laikov s profes., in 7 laikov novincev. Vesoljni prednik manjših očetov in bratov reda sv. Frančiška je sedaj preč. o. Bernardin a Portu Romatino; provincijal na Parskem pa prečast. o. Frančišk Ksav. Lohbauer.

Družba Božjega groba v Jeruzalemu ima sedaj 312 udov na Kranjskem, ki plačujejo po nekatere solde na leto v prid svetih krajev in razširjanja svete vere v

v Jeruzalemu in po drugih mestih svete dežele. V vsem skupaj je to leto 102 gld. 39 kr. (po odbitih nekterih stroških) poslala v omenjeni namen. Čast. g. Karol Lahajnar pri sv. Jakopu ima zapisnik imen in dohodkov. Namen te bratovšine: pomagati jutrovim deželam zopet k keršanski olik, je posebne hvale vredne.

Cerkveno-glasbino Gosp. Ant. Nedvčed je zdaj sestavil naslednje cerkvene dela (pri Till-u in Zeschko-tu): 1. Maša v G za solo, dva glasa in orglje. 2. Osem cerkvenih spevov, za sopran, alt, tenor in bas. 3. Tantum Ergo za sopran, alt, tenor in bas. 4. Offertorium (Benedic anima mea Domina) Pro una voce cum organo aut physharmonica. 5. Bone Deus, kakor št. 4). Umetni hvalijo njegove kompozicije.

Anathema. Tista „kultura“, ki katoliško cerkev vsak dan gerdi, satanu pa vedno berke liže, še zmiraj z „anathemo“ ropoče, kakor kvačice v kaki žabji vasi. Kaj pravijo pa celo Amerikanci k temu? „Baltimorski ljudski časnik“ piše: „Anathema“ se ne pravi: „der sei verflucht“, s to starodavno in prihranjeno besedo se le reče, da se zaveržejo nekeršanski stavki in terditve, krivi nauki in nevera. Ves „fluchovski“ krič ni nič drugega kakor neversko sovraštvo. — Tudi drugoverci imajo enake formale, s katerimi ob kratkem zaznamnujejo, kar se ne strinja z njih naukom in torej zaveržejo, izločijo. „Anathema“, greško, iz „anathemi“ (ne iz „anatemno“, kakor je bilo unkrat po zmoti zapisano), sepono, seorsum pono, na stran djati itd. Bolj na tanko je bilo že unkrat razlagano.

V deželni šolski svét sta neki od cerkvene vlade odmenjena g. kan. dr. Pogačar in g. kan. Zavašnik, iz deželnega zbora gg. dr. Bleiweis in dr. Kosta, izmed učiteljev pa g. prof. Šolar in g. A. Praprotnik. Po tem takem se bode marsiktera dosedanja napaka lahko popravila in nadjati se je nam dobrega vspeha. Svét je taki, da bode dežela mogla do njega dobiti zaupanje. In to je velike pomembe, namreč zaupanje, ki se je doslej pri marsikterih naredbah pogrešalo.

Prof. g. Fr. Bradaška, rojak naš iz Kranja, je postavljen v Varaždinu za gimnazijskega ravnatelja, kjer učita že nekaj lét verla kranjska Slovenca profesorja gg. Žepič in Valjavec.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Fr. Vohinec, fajm. v Kovorju, je dobil taro v Križih pri Terziču, in Kovor je razpisan 6. mal. travna.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. S Starega terga pri Ložu 20 gld. — G. Fr. Vohinec 1 terdnj. za 2 gl. star. den. — Za pomoč vesoljnega zbora g. M. K. 2 terdnj., t. j. 4 gl. star. den. — Neimenovan 50 kr. — G. P. P. 1 prus. terdnj. za 1 gl. 50 kr. — G. S. P. 1 ces. cekin. — G. J. Arko 5 gl.

Za mil. škofa Mrak. Miha Bl. 1 gld. 50 kr. — Neki dobitnik 1 gl. 40 kr. (za podobo). — G. Fr. D. 2 gl. (za podobo). — G. S. P. 1 ces. cekin. — Gosp. J. Arko 5 gl.

Za afrik. misijon. Gospá A. Martinak 1 gld. 5 kr. — nja Terez. Bučar 1 gl. 5 kr.

Za bulg. misijon. G. P. P. 1 prus. terdnj. za 1 gl. 50 kr.

Pogovori z gg. dopisovalci.

Nekteri gg. duhovni želé vediti pota in okolišine, kako bi zamogli iti v misijon v Ameriko z mil. škofom gosp. Mrakom. Ni nam znano, koliko se jih je že oglasilo in koliko jih želé seboj vzeti; bilo bi morebiti dobro, da v Rim mil. gospodu piše, kdor bi želé z njimi iti. —